

Anmeldelser

Bibliographia Cartographica: vol. 25 (1998) & 26 (1999). Red. L. Zögner. München, Saur, 2000. xviii, 366 s. & xviii, 307 s.; 21 cm; á DEM 168,-.

Her er så igen to bind af en på sin vis prisværdig serie. Det er et omfattende job for redaktøren at bringe sådanne bibliografier på banen - selv om han har en omfattende og nødvendig kreds af meddelere. Godt fyre lande er direkte repræsenteret blandt meddelerne med en til otte deltagere - i alt tre snese. Mange lande er altså ikke direkte repræsenterede; og tilsvarende kan man være noget skeptisk m.h.t., hvor tæt nettet er - selv om begge disse år-gange er på ca. 4100 bibliografiske poster. En vis skepsis er også begrundet i den ganske ambitiøse liste over kategorier som disse poster er rubriceret i. Ud over den regionale del, der refererer til enkelte lande, er der 14 ennemæssige hovedkategorier med op mod hundrede underrubrikker på 2-3 lavere niveauer. Kriterierne for optagelsen er ikke klare. Som dansker må man være noget beskæmmet over, at der kun er 3-4 poster i den regionale afdeling, medens lande vi ynder at sammenligne os med har væsentligt flere. Skulle det være forskningspolitikken, der sætter sit præg? Man kan bekymret overveje, om også her er et eksempel på, at Danmark ikke markerer sig videre positivt. Serien udgives af Statsbiblioteket i Berlin, man må håbe, at man dér får ressourcer til en mere moderne udgivelsesform på passende elektronisk medium: database, CD-Rom, gerne på internet. Som udgivelsesformen er nu, som årbøger, i forhold til en moderne videnskabelig arbejdsform, er det en alt for gammeldags og uhåndterlig publiceringsform - netop for bibliografiske værker, hvis formål er at blive benyttet. Prisen er hamper.

Henning Mørch

Simon K. Haslett: Coastal Systems, London, Routledge, 2000. 218 s., ill. 24 cm. GBP 15.99.

Forfatteren har en klar intention om ikke blot at skrive en bog om kysten for kystens egen skyld. Hans idé er, at kysten som tema er et af de bedste eksempler på interdisciplinær miljøvidenskab, der omfatter geologi, fysisk og human geografi, oceanografi, climatologi, sociologi, ingeniørkendskab, planlægning og forvaltning. Det er en lærebog om kyster beregnet for 1. års studerende. Den er skrevet af en australler og bærer i nogen grad præg af den såkaldte australske morfodynamiske kyst-skole som blev lanceret af Short og Wright for ca. 15 år siden. Målt med den kystmorfologi som doceres ved Geografisk Institut, Københavns

Universitet, lader den noget tilbage at ønske mht. bølgefysikken og sedimenttransporten, men til gengæld har den en række kvaliteter, hvad angår en bredere forståelse, en systemtilgang, til kystgeografi og spørgsmålet om, hvordan vi forvalter kysten. Bogen indledes med et kapitel om kystsystemer og om de overordnede definitioner, dynamiske feedbackmekanismer og klassifikationer der indgår heri. Herefter gennemgås 4 overordnede systemer, kystsystemer domineret af henholdsvis bølger, tidevand, floder og skiftende havspejl. Sjette og sidste kapitel omhandler 'coastal management' spørgsmål. Der er gjort meget ud af pædagogikken i fremstillingen, med mange, velkomponerede tegninger, grafer og flow-diagrammer. Sammen med et stort antal fotos og bokse med beskrivelser af specifikke temaer undgås lange massive tekstafsnit. Apropos fotos, så har forfatteren forsøgt ikke kun at bringe billeder fra sit hjemland (som mange har en tendens til) men kommer faktisk vidt omkring i verden. Som en yderligere kvalitet har bogen foruden et omfattende indeks, et fint glossarium samt mange anbefalede titler på uddybende læsning om de forskellige emner.

Niels Nielsen

Ecological comparisons of sedimentary shores. K. Reise (ed.). Berlin/New York, Springer 2001. (Ecological Studies 151). XX, 384 s., ill. 24 cm. DEM 228,-.

The present volume contains 16 contributions to a coastal ecology meeting in 1999 on the island of Sylt, Germany. The volume is divided into four thematic parts and as it is often the case with such conference volumes, not all papers have the same scientific standard. Part 1 deals with benthic suspension feeders. Specially a paper by Commito and Dankers on mussel bed dynamics in space and time found my interest. Of more general interest to geographers is part 2, dealing with biogenic stabilization and disturbance in coastal sediments. Here we find a short but very informative paper by Paterson and Hagerthey on the role of microphytobenthos in sediment stability. There is a very good and well-illustrated paper by Cadée on sediment dynamics by bioturbating organisms. I especially enjoyed the paper by Hughes dealing with physical and biological aspects of saltmarsh management. Topics which may become increasingly important in a greenhouse scenario. In part 3 dealing with seagrasses and benthic fauna there is well-written discussion-paper by den Hartog and Phillips on seagrass communities. Specially the discussion on *Zostera marina* and its 'wasting disease' in the 1930s will be of interest to both coastal morphologists and ecologists. The term 'wasting disease' is suggested replaced with 'wasting

phenomenon' as the strong decline in the 1930s were caused by environmental factors stressing the plants's metabolism to its limits. Part 4 is mostly of interest for biologists. It contain papers dealing with structural dynamics and trophic supplies. In general the print, figures and photos are of high quality. It is therefore surprising that the Springer-Verlag has left 10 pages blank in chapter 13 and 2 pages blank in chapter 14. This renders these two contributions on benthic communities of no use. Altogether, however, this volume deserves a place on library shelves where it may serve as a good introduction for more specialized individual papers because most of the contributions are written as reviews and they have long lists of references.

Christian Christiansen

Rainforest ecosystems of East Kalimantan - El Niño, drought, fire, and human impacts. E. Guhardja et al., red. Tokyo/New York, Springer 2000. (Ecological Studies, 140). XXVIII, 330 s., ill., maps, 25 cm. GBP 72,50.

Denne samling af artikler er resultatet af et 15 årigt japansk-indonesisk forskningsprojekt som siden 1985 har fokuseret på samspillet mellem El Niño Southern Oscillation (ENSO), tørke, skovbrande og arealanvendelse i Øst Kalimantan, Indonesien. Bogen indeholder 28 artikler ordnet i en introducerende del og fire tematiske dele med fokus på jordbundsforhold og menneskelig aktivitet, virkning af tørke og brand på skovøkosystemer, virkning af menneskelig aktivitet på skovøkosystemer, og rehabiliteringsteknikker og begrænsninger for bæredygtig skovforvaltning. Bogens styrke er præsentationen af et meget omfattende datamateriale fra samme region, hvilket giver læseren en bred forståelse for økologien og virkninger af forskellige typer arealanvendelse på miljøet i et tropisk regnskovs område. Desværre er mange af de enkelte artikler ikke specielt gode af forskellige årsager: en væsentlig del af data bidrager ikke med ret meget ny viden, konklusioner er ikke i tråd med præsenterede data, data er ikke altid analyseret i forhold til eksisterende viden, og en del af artiklerne har temmelig mange trykfejl og et dårligt sprog som besværliggør læsningen. Introduktionsartiklerne giver et udmærket overblik over området, især artikel 3 hvor virkningerne af de to store skovbrande i 1982/83 og 1997/98 på skoven behandles. Del 2 indledes med en spændende artikel, hvor det vises at jordfertilitet under områder dækket af Imperata græs og sekundær skov er højere end under primær skov. Artikel 6 er derimod et kedeligt eksempel på at et spændende datamateriale misfortolkes. Jordbundsændringer som følge af forskellig brak længder på hhv. 1, 3, 15 og 30 år analyseres, og det konkluderes at det er

nødvendigt med 30 års brak for at opbygge jordproduktiviteten. Data viser imidlertid at indholdet af de fleste næringsstoffer i jorden er højere efter kortere brak, og artiklen beviser ikke at det er nødvendigt at 'oplagre' næringsstoffer i vegetationen i hele 30 år. Artikel 7-8 beskriver specielle jordbundstyper i området, mens artiklerne 9-14 udmærket gennemgår forskellige virkninger af tørke og brand på vegetationen, dog uden at bidrage med store nyheder. Artikel 15 og 27 er et forsøg på at integrere socioøkonomiske vinkler på problemstillingerne, men de kommer til at virke lidt malplacerede i den lange række af økologiske studier og omhandler i øvrigt et andet geografisk område. De teoretiske overvejelser om landbrugsintensivering og 'potentiel befolkningstæthed' i artikel 15 er ret banale og ubehjælpeligt formidlet, og det noget mere nuancerede syn på flyttemarksbrug i disse artikler er desværre slet ikke reflekteret i de øvrige. Artikel 16-20 giver igen interessante oplysninger fra lokalområdet, men uden større overraskelser, og de sidste kapitler giver ganske brugbare evalueringer af teknikker til forbedret skovrejsning (mycorrhiza inokulering, udtynding, sygdomsbekæmpelse, m.v.). Endelig opsummerer artikel 28 på udmærket vis bogens resultater, dog med gentagelse af de uheldige konklusioner. Bogen fremstår primært som et godt værktøj for personer med interesse for økologien i Øst Kalimantan. Desuden er de mange metodiske overvejelser relevante og brugbare. Derimod synes relativt få af de mange resultater at være af bredere videnskabelig interesse, udover som verificering af eksisterende viden.

Ole Mertz

M. Mortimore & W. M. Adams: Working the Sahel. London, Routledge, 1999. XIV, 226 s., ill. 25 cm. GBP 55,-.

I det opsummerende afsnit skriver Mortimore & Adams 'To take an unfashionably optimistic view of the current management of the Sahelian environment and its future is not to deny the evidence that exists for degradation, nor to underrate the poverty that confines most of its inhabitants to levels of living that are unacceptable on grounds of natural justice. But to ignore the propensities of Sahelian systems to cope with variability both in the short and in the longer term is to deny them a future, except perhaps as passive recipients of improbably massive aid'. Dette citat spejler på glimrende vis bogens hovedpointe: at det er væsentligt at se hinsides de sædvanlige opfattelser af, hvorledes menneskets dyrkning af jorden i Sahel påvirker miljøet. Forfatterne er kendte for deres langvarige og gennemgribende undersøgelser af landbrugssystemerne i den nordlige del af Nigeria, hvoraf enkelte dele tidligere har dannet grundlag